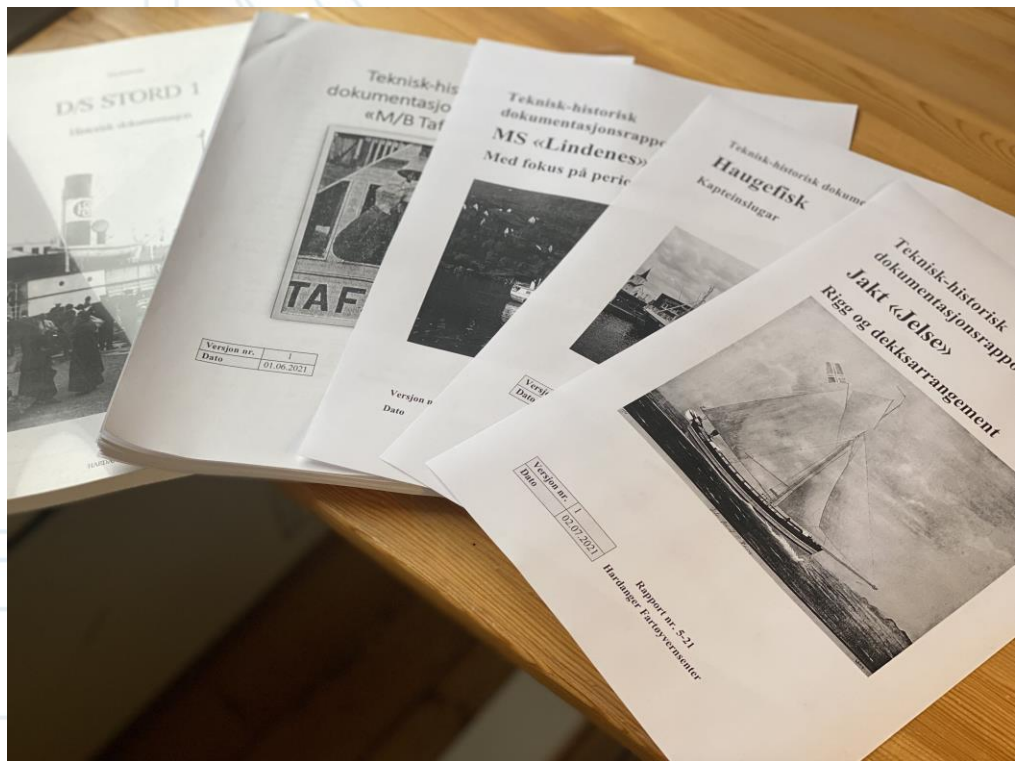

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Teknisk-Historisk Dokumentasjonsrapport

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Hva er en THD?

«En mest mulig fullstendig og detaljert beskrivelse av fartøyets konstruksjon, maskineri, rigg, utrustning, innredning og tekniske systemer. Enten for hele fartøyets levetid eller med vekt på utvalgte perioder.»

(Kilde: Riksantikvaren/Utlysning av tilskudd til kjerneaktiviteter fra post 75 statsbudsjettet 2023)

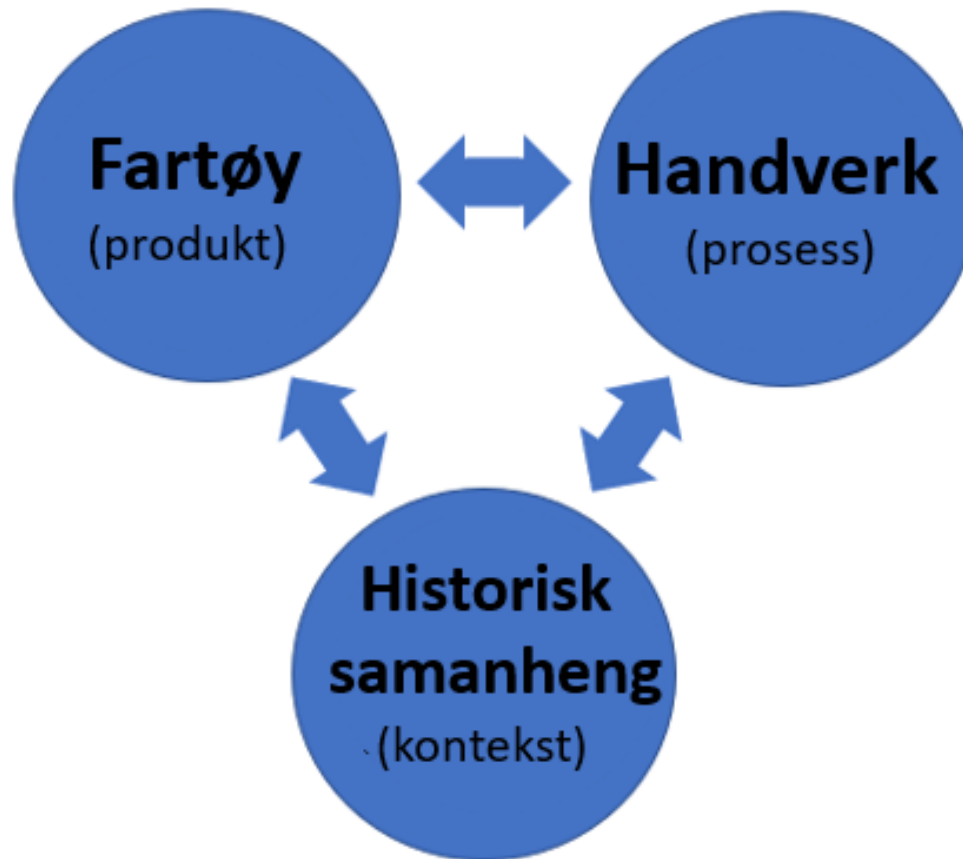
HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Hvilken nytte har en THD?

- *Avgjøre fartøyets historiske verdi.*
- *Avgjøre om vi har nok og sikre kilder til å restaurere/tilbakeføre fartøyet.*
- *Sikre kunnskap om fartøyet, håndverket og den historiske sammenhengen.*

Hvilken kunnskap må ligge i bunnen for en THD?

(Kilde: Prosedyre for dokumentasjon i fartøyvernet – definisjon og avgrensing)

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Hvor i fartøyvernprosjektet hører en THD til?

1. Underlagsdokument – skal danne underlag for beslutninger

1.1 Undersøkelser/forprosjekt – alle typer enkle og ofte preliminære undersøkelser

1.2 Tilstandsvurdering

1.3 Teknisk-historisk dokumentasjonsrapport (THD)

2. Beslutningsdokument (skrives av Riksantikvaren/kulturminneforvaltningen)

2.1 Beslutning om vernestatus

2.2 Beslutning om periode som legges til grunn for vern av fartøyet

3. Utføringsdokument

3.1 Restaureringsplan

3.2 Vedlikeholdsplan

4. Oppsummerende dokument

4.1 Rapport fra restaurering

(Kilde: Mal - 1.3 Teknisk -historisk dokumentasjonsrapport THD)

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Idealet

- ... skrives **FØR** fartøyet får verne-/fredningsstatus
- ... skrives **FØR** vi rører fartøyet
- ... følger krav til **kvalitetssikring/vitenskapelighet**
 - Kilder/referanser
 - Kritisk vurdering av kildenes troverdighet
 - Etterprøvbarhet
- ... er et levende dokument: fartøyet «**kjernejournal**»
- ... skrives av en som er både båtbygger, maskinist, elektriker, ingeniør, historiker, arkeolog, etnolog osv., osv., osv.

Grov regel: 100 fot = minst 100 sider

THD i virkeligheten er ofte en annen sak

- Alle (?) hittil er skrevet **etter beslutning om vern/fredning og verneperiode/fredningstidspunkt**
- Noen skrives **underveis i en restaureringsjobb**
- Noen skrives (foreløpig) for kun **deler av et fartøy**
- Noen skrives **etter restaureringsjobber**
- Noen har veldig **få kilder**
- Skrives oftest av en av oss, kvalitetssikres gjennom samarbeid, kunnskapsdeling og konstruktiv kritikk

THD-prosessen fase 1

Oppdrag

Hvem skal bruke den? / Hva skal de bruke den til?

Forvaltning (oppdragsgiver)

verneverdi og -periode

Forvaltning/fartøyeier

tilskudd

Forvaltning/fartøyeier/fartøyvernssenter

restaurering

Mange ulike aktører

fagutvikling, forskning, formidling

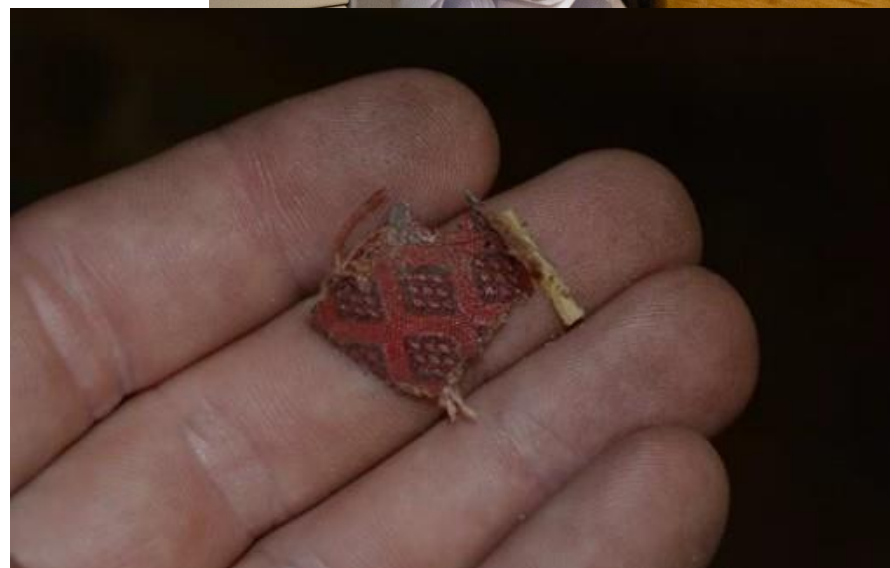
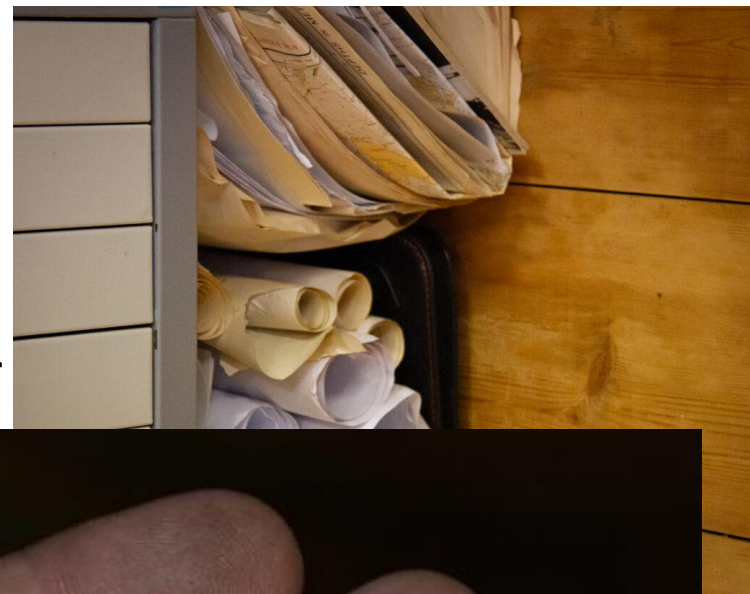

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

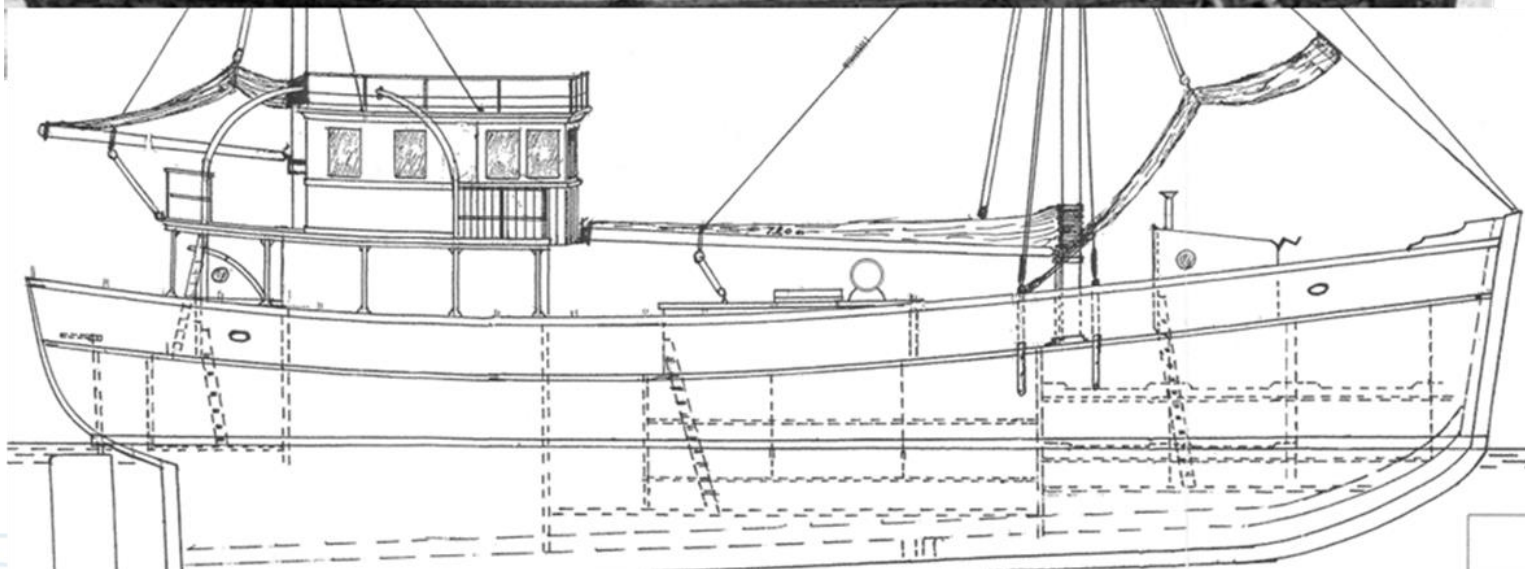
THD-prosessen fase 2

Research/kilder

- Fartøyet selv
- Skipsdokumenter
- Arkiver
- Fotografier, malerier og skipsmodeller
- Aviser, bøker, artikler, osv.
- Muntlige kilder
- Andre fartøy
- Lærebøker
- Regelverk

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

THD-prosessen fase 3

Selve rapporten

- Følger en mal
 - **Innledning** om fartøyet, kildene vi har til det og hvordan vi har studert dem
 - **Fartøyetets hoveddata**
 - Inndeling av fartøyetets tekniske historie i **perioder**
 - Eventuelt vurdering av fartøyetets **representativitet**
 - (Litteraturliste, bilder, tegninger, vedlegg)
- Må gjennom kvalitetssikring/ sidemannskontroll

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

THD

Noen eksempler

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

STORD I (1994)

Alle THD'ers mor

Bygget: 1913

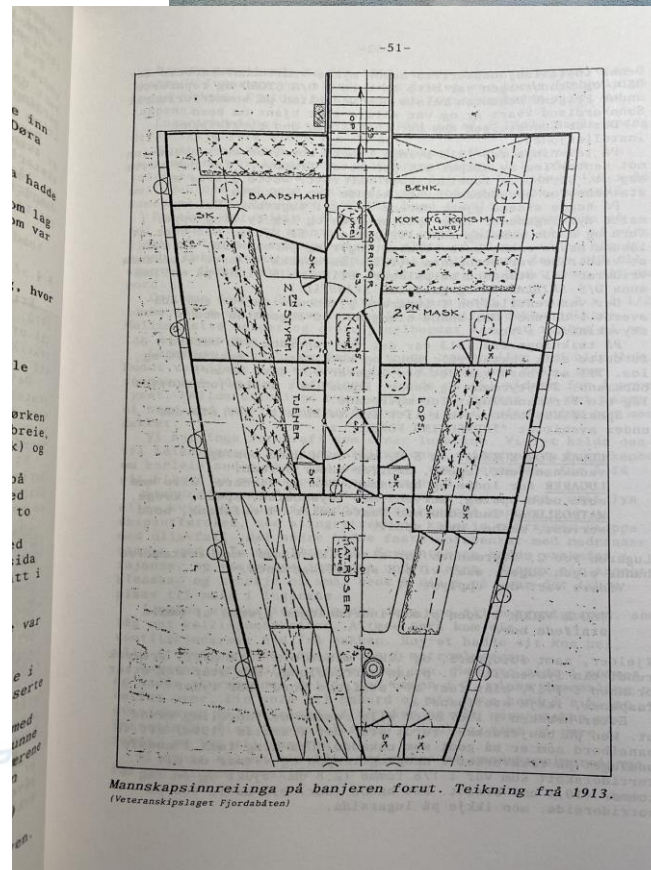
Vernet: 1991

Verneperiode: perioden som
rutebåt for Hardanger

Sunnhordlanske

Dampskipsselskap (1913-1969)

- En forløper til det vi i dag kaller THD.

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

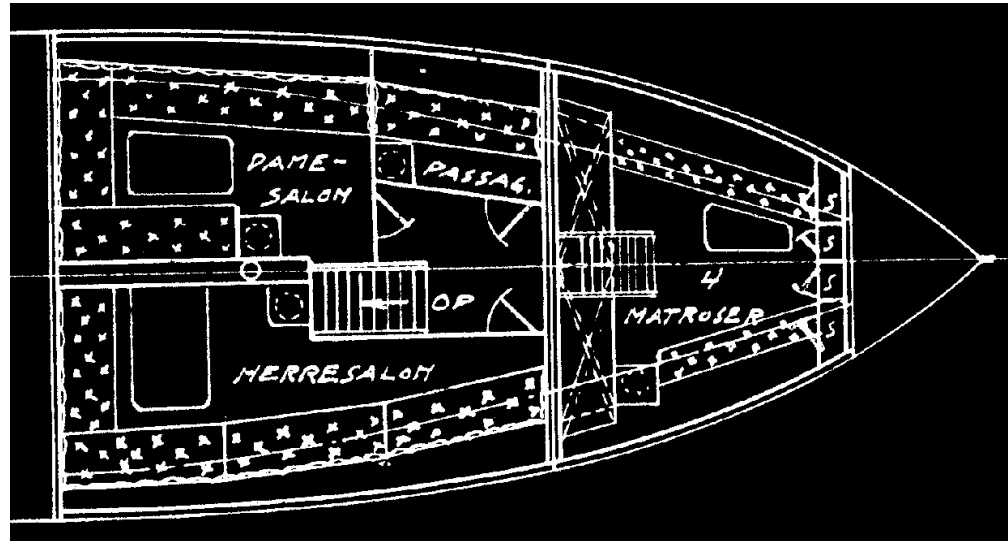
GRANVIN (2022)

THD for deler av fartøy *med* tynt kildegrunnlag

Bygget: 1931

Fredet: 2011

«Fredningsperiode»: perioden som bilførende lokalbåt for HSD (1931-68).

- Oppdrag: Innredning under dekk i framskipet.
- Utfordringer: fysisk avgrensning, kilder, kildekritikk, før restaurering, etter restaurering.

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

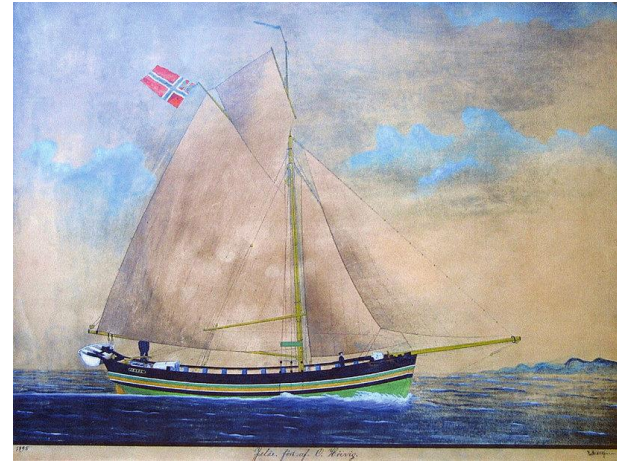
JAKT JELSE (2021)

THD for viderekomne

Bygget: 1766 (årringer) 1861
(bilbrev ombygging)

Vernet: 2011

Verneperiode: perioden som fraktefart av stykkgoods (1892 - 1963)

- Oppdrag: før restaurering av dekk og rigg.
- Utfordringer: tynt kildegrunnlag.

EITRHEIM (2022?)

THD som (re)vurderingsgrunnlag

Bygget: 1936

Vernet: 2013 (havari i etterkant)

Verneperiode: Perioden som lokalrutebåt i Sogn (1956-1983)

- Oppdrag: En enkel THD for (re)vurdere fartøyet videre forvaltning.
- Utfordringer: havari, eierskap, økonomi.

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

GALEAS SØBLOMSTEN (2020)

THD som rekonstruksjonsgrunnlag

Illustrasjonen tar utgangspunkt i teikninga av Erik Wahl, som ligg tett opptil skroget slik det ser ut i dag, og i det historiske fotografiet som kjem nærast ein side-profil av «Søblomsten» (Engvig 1895). Avstanden mellom mastene veit me stemmer pga. spor i kjølsvinet. Langskips mål og plassering av bysse/ruff stemmer derimot ikkje i høve dei historiske fotografa.

Illustrasjonen viser eit «point of view» som er plassert slik at fire definerte punkt langs senterlinja passar overeins på teikninga og fotografiet, og derfor truleg i nærleiken av der fotografiet vart teke. Det kjem fram at avstandar målt langs senterlinja i so fall vil framstå om lag 85% kortare bak mesanmastra enn tilsvarande avstandar målt mellom mastene. Dette vert eit grovt estimat sidan ein ikkje veit nøyaktig plassering på fotograf og sidan perspektiv-vridinga skjer gradvis (og ikkje plutsleg ved mesanmastra).

Då mastreavstanden er kjend, kan ein med utgangspunkt i forholdet mellom målt mastreavstand (c) på fotografiet (i vilkårleg format) og faktisk avstand (940 cm) finne eit forholdstal (målestokk) for avstandar mellom mastene: $\frac{940 \text{ cm}}{c \text{ cm}}$

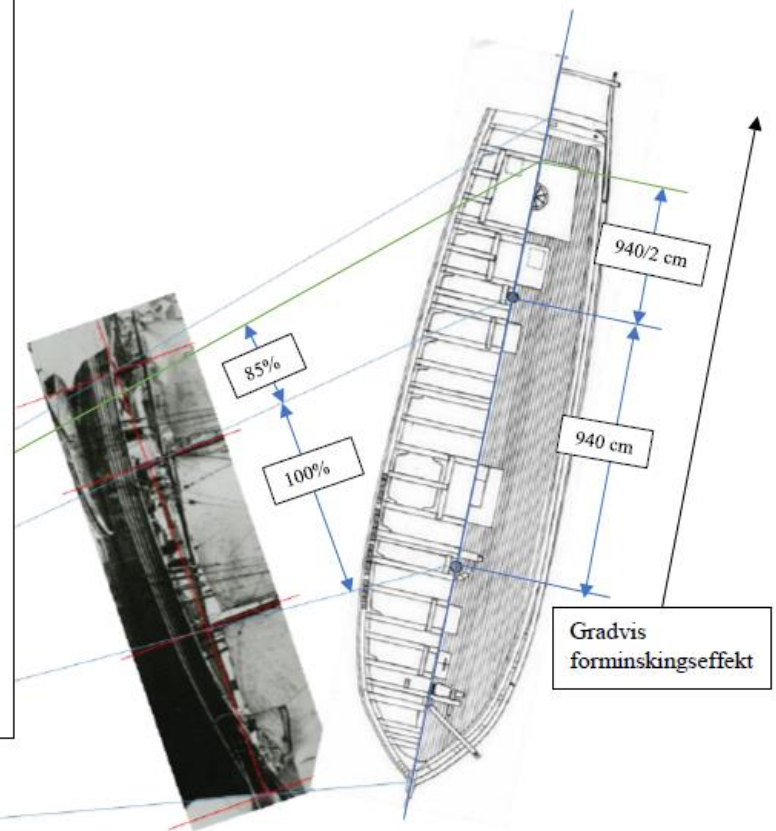
For å estimere faktiske lengder *bak* mesanmastra må ein også blåse opp måla ved å multiplisere med denne brøken: $\frac{100\%}{85\%}$

Dette kan utleiast til følgande likning: $a = \frac{1094b}{c}$ der:

a = faktiske avstandar (bak mesanmast) i cm

b = avstandar bak mesanmastra målt på fotografiet i cm

c = avstanden mellom mastene målt på same fotografi (same format) i cm

Point of view

TAFJORD (2021)

THD parallelt med restaurering

Bygget: 1927

Vernet: 2013

Verneperiode: utseende den hadde fra siste tiden som rutebåt på 1970-tallet (1960-88)

- Oppdrag:
- Utfordringer:

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

Arne Holland
og Båtbyggeri
Vestnes

Vestnes den 12 august 1968

Regning

Reparasjon av 01/8 "Tafjord"

Tafjord

Blatt 1

27m. 3/4 x 1/2 planker	6/-	124 -	
8 " 1 x 13	8/-	64 -	
30 " 1 x 8 limmer	7/-	210 -	
6 " 3 x 8 planker	5/6	33 -	
4 " 3 x 6 " "	7/-	28 -	
28 kg. galvan 0-jern	1/50	33 -	
18 m. 3/4 x 5/8 dekkplank	1/30	163 60	
19,5 kg. galvan skibssjeler	3/50	58 25	521 55
4 m. 3/4 x 3/8 plank	1/30	12 20	
14 " 1 x 3 " "	7/-	98 -	
370m. 1 x 1/2 " "	1/30	1230 -	
279 " 3/4 x 4 " "	1/30	927 60	
16 kubit. Fastplank	6/-	96 -	
53 kubit. Løstplank	2/-	106 -	
25 plank. Løstlimmer	8/-	200 -	2.851 45
9 m. 1 1/2 x 2 planker	4/30	120 -	
26 " 2 x 8 " "	3/30	86 -	
5 " 2 x 15 " "	1/30	39 -	
250 " 3 x 6 " "	4/-	1000 -	
18 m. 3/4 x 5/8 galvan 20	1/30	90 -	
3 p. avhengende bunnstykke	2/-	6 -	
1 " avhengende bunnstykke	18 -	18 -	
1 Rumm. 8 m. Løstlimmer	8 -	8 -	358 50
1 p. 4 " galvan dekkplank	2 -	2 -	
1 " 1 1/2 " " "	4 -	4 -	
5 m. 4 x 13 Løstlimmer	6 1/2	32 50	
30 " 3 x 3 " " "	3/-	90 -	
3 p. 1 1/2 galvan dekkplank	1/2	1 1/2 -	
1 " 1 " " "	1/2	1 1/2 -	193 50
820m. 1 1/2 x 3 planker og gitter	1/30	113 10	
239 " 4 x 3/2 " "	1/30	308 60	
5 m. 3 x 28 omakopp	5/-	250 -	
20 kg. isolasjonssjeler	1/2	100 -	
16 kg. isolasjonssjeler	1/2	80 -	
24 kg. isolasjonssjeler	1/2	120 -	
50 " galvan plank isolert	4/-	200 -	
5 m. 1/2 planker	4/-	20 -	1.265 10
			4.832 50

OVERENSKOMST

MELLEM

BOLSØNES VERFT

BOLSØNES SKIBSREPARASJONSMEKANISKEVERKSTED, MOLDE,

og Tafjordens Meterbaanlag,

Tafjord

er under vedtagelse av neden- og omstaaende betingelser, idag indgaat følgende overenskomst:

1. Beskrivelse av arbeidet.

Størrelse: Lengde o.s. ca. 41' - 0"
Bredde utv. hud. " 12' - 0"
Dybde i riis. " 8' - 0"

Material: Gode furumaterialer. Forstevn av ek, stevnkri av ask eller ek.

Materialdimensjoner: Iflg. skibskontrollens regler.

Utførelse: Baaten bygges som den aprobeerte tegning i.h.t. skibskontrollens og sjakskontrollens regler for passasjerbaater. Forsvrig i "hufordig" stand. Alt arbejde skal være fagnessig og godt utført, likesom baaten skal være velkonstruert og godt skikket som sjasbaat.

Innredning: Mannskapsrommet forut innredes med ksjer, bord og benke, men uten øvn og rykeptak. Salongen skal ingen innredning ha, men garneringsplankene stoffes eller fases. Over salongen anbringes isbort skylight. Dekkhuset innredes med styrehus, w.c., lanternekap og bestikk. Et enkelt w.c. med fajnbeholder og rør ut skibssiden anbringes uten pumpe. "enderlist av passende dimensjoner (ek) anbringes paa siden med flat halvrunderjærnlist paa tepp.

Vaterfundament fer en havelig meter nedlegges. Ellers ingen innredning i maskinrum.

Maling besørjes av rederist. Bunnsmoring av ess.

Smaaforandringer rederne maatte snike og som sjasnessig ikke sker arbeidet eller sinker dette, skal kunne gjøres naar derom varsles itide.

2.

Kontraktsum.

Kr 6000.- skriverkrenersekstusen.

3.

Betalingsmaate.

Kr 1500,- naar kjøl er strakt.

" 1500,- " opapantet.
" 1500,- " hud og dekk er lagt.
" 1500,- " baaten klar til avlevering i.h.t. kontrakt.

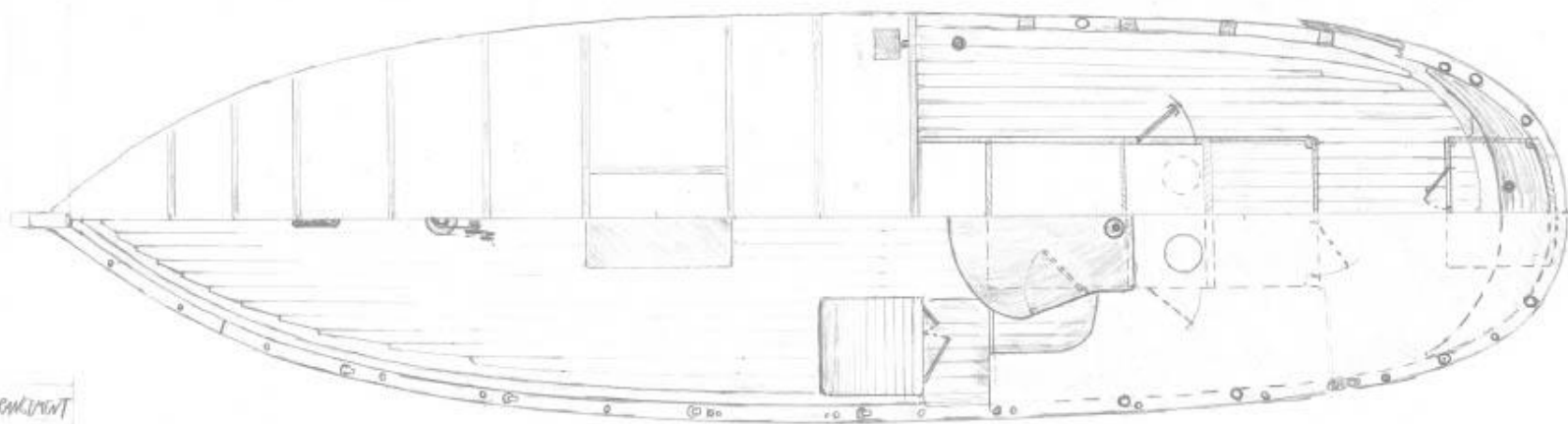
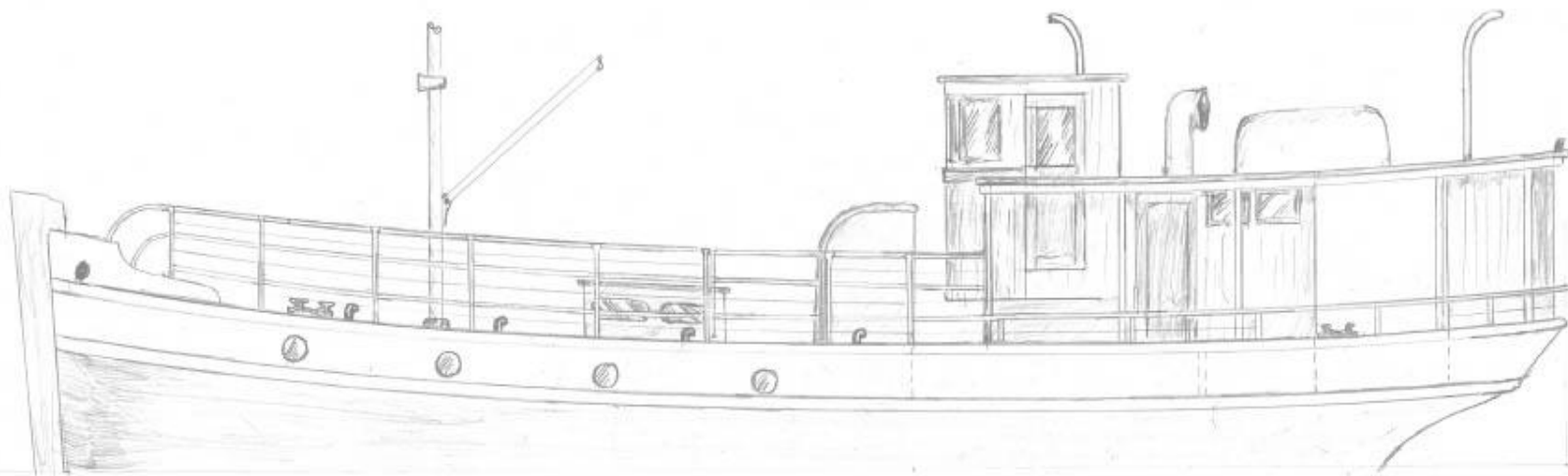
4.

Leveringstid.

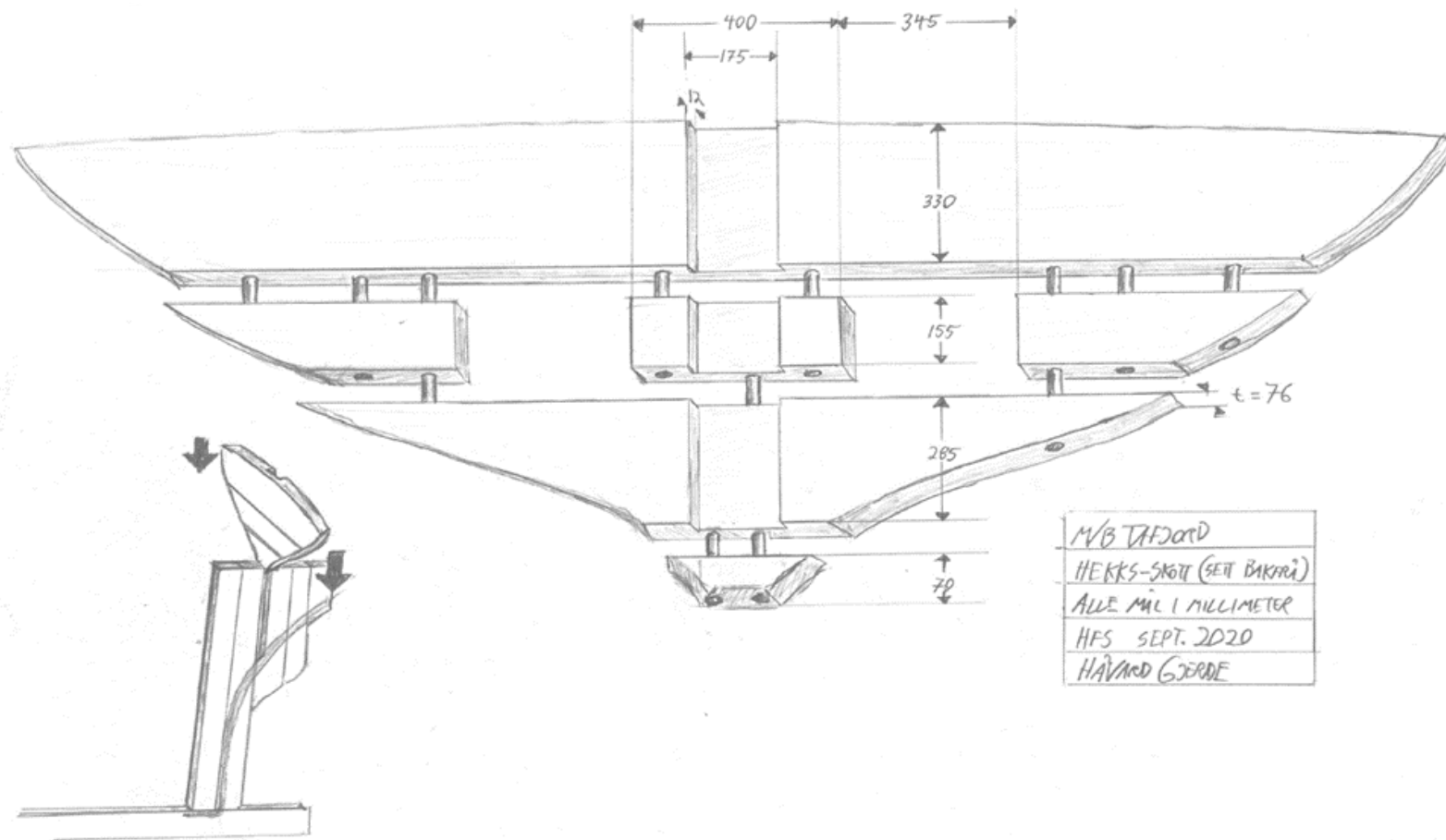
4-fire maaneder fra kontrakten er i orden.

HARDANGER
FARTØVERNSENTER

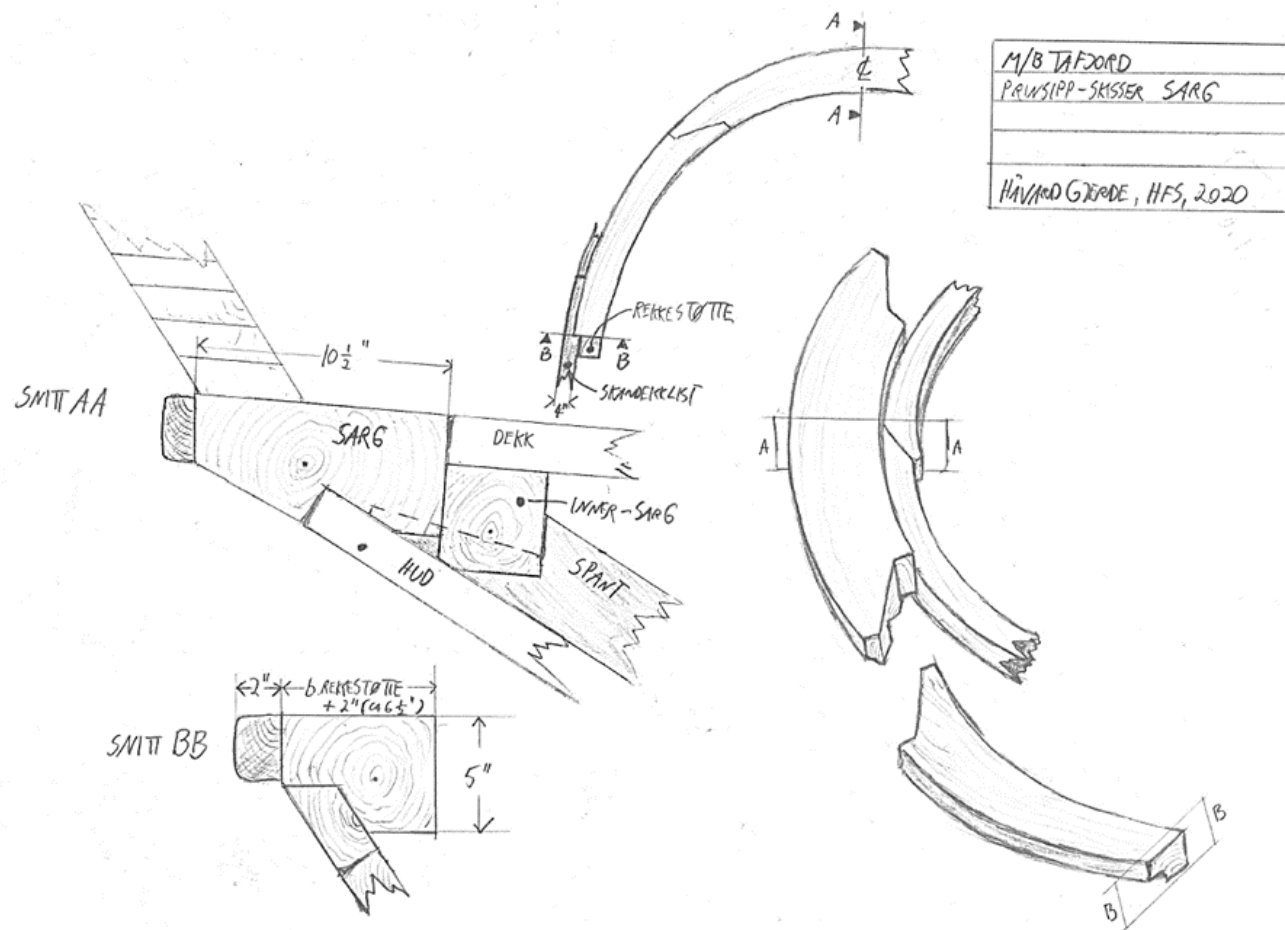
M/B TAFORD REKONSTRUCTION
 VERSION 7: 04m MHC 06 TEST
 SCALE 1:40
 HARVEY SHIP, NPS, 2020

M/B TAFDORD
HEKKS-SKOTT (SEIT BAKKRI)
ALLE MÅL I MILLIMETER
HFS SEPT. 2020
HÅVARD GJERDE

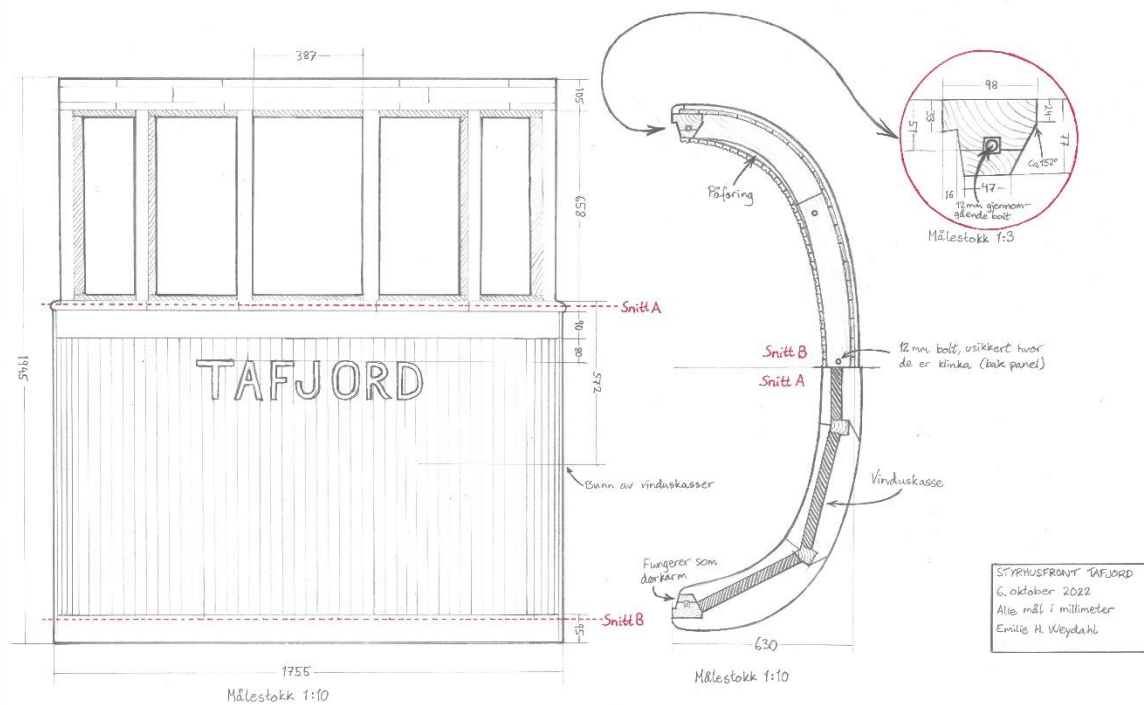

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

M/B TAFDORD
PAUSIPP-SKISSE SARG
HÅVAND GJERDE, HFS, 2020

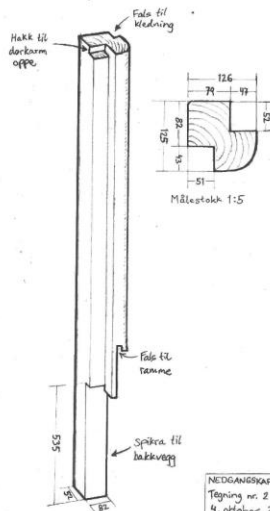
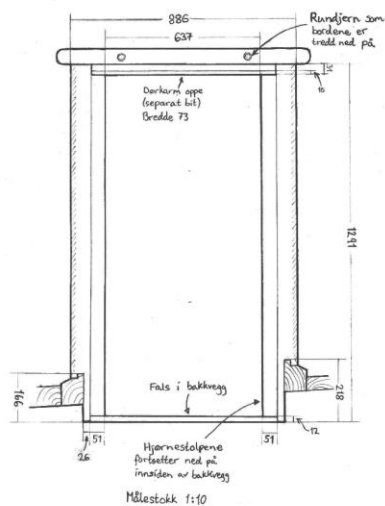
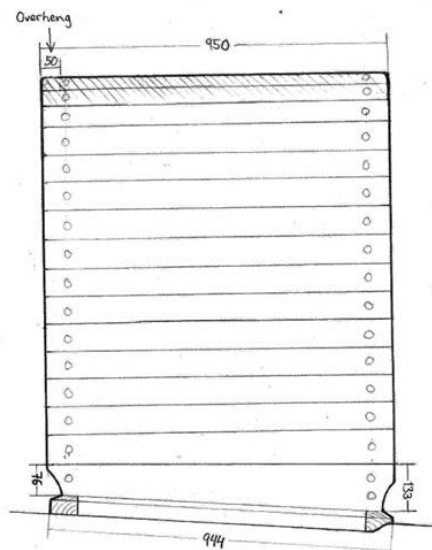
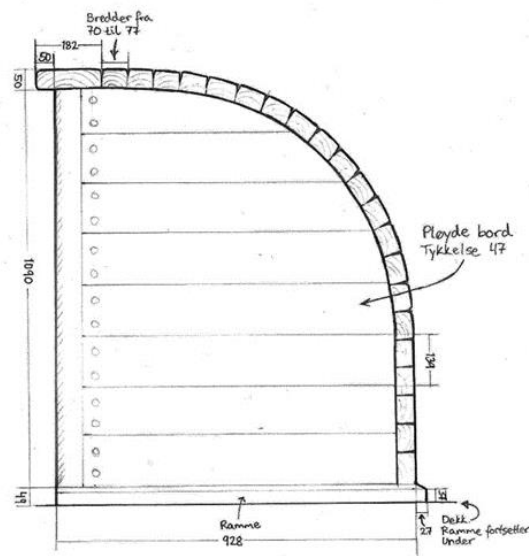

Figur 42 Illustrasjon: Emilie H. Weydahl

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

NEDGANGSKAPPE TAFJORD
Tegning nr. 2 av 2
4. oktober 2022
Emilie H. Weydahl
Alle mål i millimeter

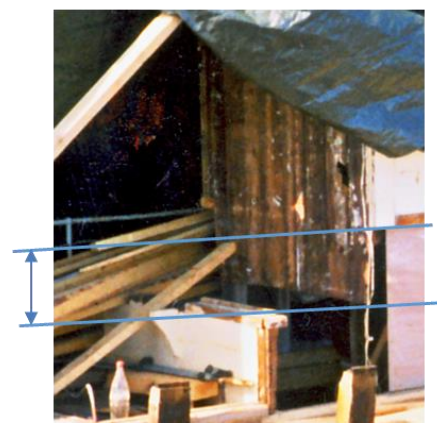
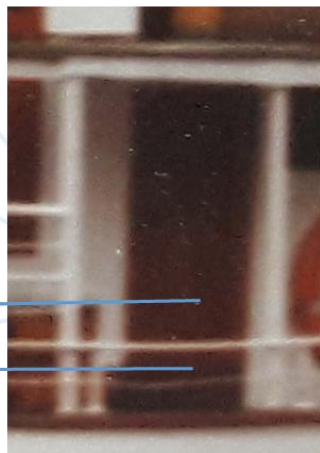
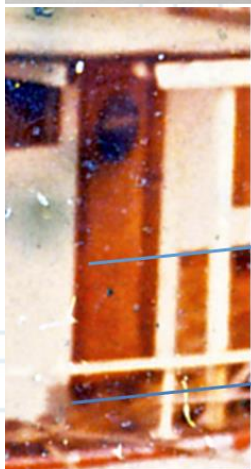
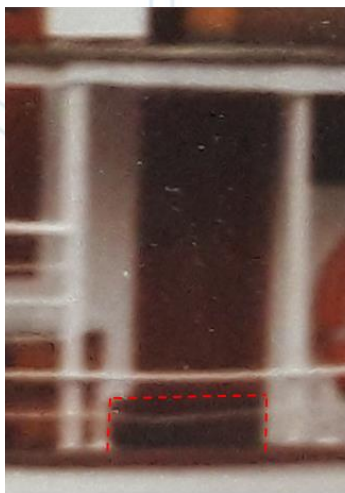
NEDGANGSKAPPE TAFJORD
Tegning nr. 1 av 2
Målestokk 1:10
Alle mål i millimeter
4. oktober 2022
Emilie H. Weydahl

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER

HARDANGER
FARTØYVERNSENTER